

Sundbyberg 2016-12-21

Dnr.nr: Ju2016/06394/L6

Vår referens: Mia Ahlgren

Mottagarens adress:

Registrator Ju

Lisa Englund Krafft

Remissvar Ändrade mediegrundlagar SOU 2016:58

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 39 funktionsrättsförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter. Handikappförbunden byter namn till Funktionsrätt Sverige 18 maj 2017.

Sammanfattning

Handikappförbunden anser att mediegrundlagskommitténs förslag att det ska vara möjligt att ställa krav på tillgänglighet i beställtv är ännu ett litet steg på vägen mot att åtgärda ett av flera hinder för tillgång till information och kommunikation för personer med funktionsnedsättning. Men det räcker inte för att svara mot åtaganden i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det behövs en hållbar, framtidssäkrad och teknikneutral formulering i grundlagen som gör det möjligt att ställa krav på tillgänglighet till information och kommunikation oavsett distributionsteknik. Vi kräver en konsekvensanalys av förslaget i förhållande till konventionen.

Handikappförbunden föreslår också att en utredning om skydd mot kränkningar och hets mot folkgrupp ska tillsättas. Skyddet behöver stärkas till att omfatta personer med funktionsnedsättning på samma sätt som aviserats för transpersoner.¹

¹ Debattartikel 2016 <http://www.dn.se/debatt/nu-starker-vi-rattigheterna-for-sveriges-transpersoner/>

Mediegrundlagen ska säkerställa mänskliga rättigheter

Statsminister Stefan Löfvén sa i regeringsförklaringen 2014 att "Alla beslut ska ta hänsyn till mänskliga rättigheter". Men i år när Sverige stolt firar 250 år för tryckfrihetsförordningen och 25 år för yttrandefrihetsgrundlagen så finns fortfarande hinder som rör personer med funktionsnedsättning.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har ratificerats av över 170 stater däribland Sverige. I artikel 21 finns ett åtagande om att staterna ska "vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan utöva yttrandefriheten och åsiktsfriheten, inklusive friheten att söka, ta emot och sprida uppgifter och idéer på lika villkor som andra och genom alla former av kommunikation som de själva väljer"².

Sveriges grundlagar är inte i takt med teknisk utveckling. Väldigt få kan tolka lagarna och det saknas kompetens om tillgänglighet. Sammantaget blir effekten att individers rätt till yttrandefrihet får stå tillbaka för medieföretagens myter kopplade till kostnader³ för tillgänglighet som om det skulle utgöra ett hinder för det som i grundlagen kallas för etableringsfriheten. Denna konflikt är inte känd i något annat land.

Koppling till flera EU-direktiv under beredning

Just nu pågår översyn av direktivet för audiovisuella medietjänster i EU. I förhandlingar om direktivet finns förslag i Europaparlamentet om skärpta krav på tillgänglighet till medier, stärkt skydd mot det vi kallar hets mot folkgrupp, inklusive för personer med funktionsnedsättning samt eventuell vidgning av omfattning till att gälla även videoplattformar. Parallellt pågår arbetet med det så

---

² FN:s allmänna kommentar nr 2 om tillgänglighet punkt 38,44 m flera <http://www.mfd.se/globalassets/dokument/publikationer/2016/2016-16-allman-kommentar-nr-2-2014-om-artikel-9-tillganglighet.pdf>

³ Rapport från ERGA 2016 om tillgänglighet till medier <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/audiovisual-regulators>

kallade "tillgänglighetsdirektivet"⁴ som även tar upp e-böcker, audiovisuella medietjänster och produkter för att ta emot dessa.

Handikappförbunden utgår från att Sverige kommer att driva på stärkta rättigheter för personer med funktionsnedsättning i förhandlingarna om direktiven även om det kräver att vi måste se över fler frågor i våra egna grundlagar när det gäller att:

1 Säkerställa att mediegrundlagskommitténs förslag är helt i linje med åtaganden i konventionen om rättigheter för personer genom en konsekvensanalys av grundlagen i förhållande till konventionen.

2. Utredda skydd mot kränkningar med mera, på samma sätt som gjorts för transpersoner där regeringen aviserat förstärkning 2017⁵. Handikappförbunden har lyft frågan vid flertal tillfällen och uppvakttat regeringen samt agerat med bland annat Brottsofferjouren⁶. Sverige har också fått upprepad kritik från FN om våld mot kvinnor och barn med funktionsnedsättning.

Synpunkter på 17.2.2 Förslag om tillgänglighet till beställ-tv

Handikappförbunden välkomnar förslaget att det ska vara möjligt att ställa krav på tillgänglighet även på så kallad beställ-tv. Det gör att den som har behov av tillgänglighetstjänster, men inte har en tv-apparat utan använder en dator, kan få tillgång till samma innehåll som visas på TV. Vilket borde vara självklart. Men det räcker inte.

Video via internet blir allt vanligare för att kommunicera innehåll till allmänheten. Videoplattformar som Youtube används även av myndigheter, etablerade medieföretag, universitet och högskolor samtidigt som tekniker för att omvandla tal till text och tvärtom

---

⁴ Förslaget om tillgänglighetsdirektiv https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/fakta-pm-om-eu-forslag/direktiv-om-atgarder-avseende-tillganglighetskrav_H306FPM40

⁵ Debattartikel 2016 <http://www.dn.se/debatt/nu-starker-vi-rattigheterna-for-sveriges-transpersoner/>

⁶ Debattartikel 2015 <http://www.svd.se/funktionshindrade-bor-behandlas-lika-i-lagen>

förbättras. Handikappförbunden har nyligen lämnat synpunkter angående krav på tillgänglighet i Public Service⁷ med mer detaljer.

Vi anser att det krävs en tydlig teknikneutral formulering om möjlighet att ställa krav på tillgänglighet i grundlagen samt en särskild konsekvensanalys för att säkerställa att förslagen om ändring i grundlagen är hållbara i förhållande till kraven i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vänliga hälsningar

Stig Nyman

Ordförande

Handikappförbunden

---

⁷ Krev på tillgänglighet i Public Service 2016
http://www.hso.se/Global/Remisser/Remissvar/2016/Synpunkter_Kravp%c3%a5tillg%c3%a4nglighetPS.pdf

Bilaga Bakgrund - artiklarna 3, 9, 21, 30 i konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning trädde i kraft för Sverige år 2009 och syftar till att säkerställa fullt åtnjutande av alla mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra, artikel 1.

Vad avser rätten att ta del av information inklusive tillgång till tillgängliga medier är främst artikel 9, 21 och 30 tillämpliga. Artikel 9 avser bland annat fysisk tillgänglighet, tillgänglig information och kommunikation samt tillgång till tjänster som är öppna för eller riktade till allmänheten. Konventionsstater ska utveckla miniminormer och säkerställa att privata aktörer som erbjuder service som allmänheten har tillgång till tar hänsyn till alla aspekter av tillgänglighet, artikel 9(2)(a-b). Konventionsstaterna ska även främja tillgång till ny informations- och kommunikationsteknik och nya system, däribland internet samt främja utveckling av tillgänglig informations- och kommunikationsteknik, artikel 9(2)(g-h). Här är det även viktigt att beakta Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättnings allmänna kommentar nr 2 om artikel 9. Alla tjänster som tillhandahålls allmänheten ska vara tillgängliga, oberoende av om de tillhandahålls av en privat eller offentlig aktör. Alla nya tjänster och tekniker ska vara fullt tillgängliga och universellt utformade. För redan befintliga tjänster och tekniker ska tillgänglighet säkerställas gradvist bl.a. genom strikta minimistandarder. Tillgänglighet framhålls som en förutsättning för att kunna åtnjuta sina andra rättigheter enligt konventionen.

Information som är avsedd för allmänheten ska tillhandahållas personer med funktionsnedsättning utan dröjsmål och extra kostnader i tillgängliga format. Detta innebär att konventionsstaterna har skyldigheter att verka för att massmedier och leverantörer av internet gör sina tjänster tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Den allmänna kommentaren nr 2 hänvisar vidare till artikel 21 och sambandet mellan artikel 9 och 21. För att fullgöra rätten till yttrandefrihet och informationsfrihet för personer med funktionsnedsättning måste således anknutna tjänster göras tillgängliga.

Artikel 30(1) behandlar rätten för personer med funktionsnedsättning att på lika villkor som andra delta i kulturlivet. Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till kulturella produkter i tillgänglig form samt tillgång till tv-program, film, teater och annan kulturell verksamhet i tillgänglig form.

Samtliga nämnda artiklar behandlar således tillgängliga medier och tillgängligt internet på olika sätt. Konventionsstaterna har en skyldighet att verka för att dessa görs tillgängliga. Till dessa skyldigheter ska vidare läggas konventionens

allmänna tolkningsprinciper i artikel 3; bland andra individuellt självbestämmande, oberoende, icke-diskriminering, inkludering, lika möjligheter och tillgänglighet. Alla rättigheter är inbördes beroende av varandra. Artikel 9, 21 och 30 ska tolkas mot bakgrund av artikel 3. Dessa rättigheter, särskilt tillämpade i enlighet med kraven i den allmänna kommentaren nr 2, kräver en fullt ut tillgänglig massmedia, samhällsinformation, myndighetsinformation och allmänna handlingar.

Alla nya tjänster och tekniker ska vara tillgängliga från början. Det spelutrymme som finns är att tillgängligheten ska säkerställas gradvist för redan befintliga media och tekniker samt att enskilda leverantörers skyldigheter i ett specifikt fall begränsas till åtgärder för skälig anpassning. Detta förtar dock inte på något sätt det slutmål som konventionen ställer upp: full tillgänglighet.